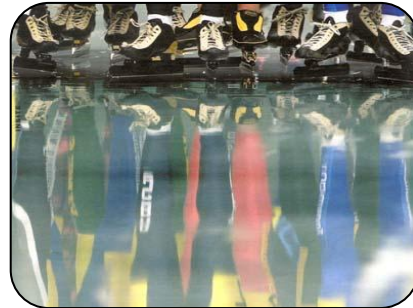

Ruimte voor Kunstijs

Onderzoek naar de latente behoefte aan nieuwe kunstijsbanen in Nederland

Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond

Hopman•Andres Consultants B.V.
Hoevelaken, maart 2008
R08-104.843/RvK

Inhoudsopgave

Samenvatting, conclusie en advies		1
Hoofdstuk 1	Inleiding	3
	1.1 Algemeen	3
	1.2 Leeswijzer	3
Hoofdstuk 2	Uitgangspunten	4
	2.1 Inleiding	4
	2.2 Verzorgingsgebied recreatieve schaatsers	4
	2.3 Verzorgingsgebied verenigingsschaatsers	4
	2.4 Aanbod bepaalt de vraag	5
	2.5 Bezoekaantallen en drempelwaarden	5
	2.6 Draagvlak	7
	2.7 Dichtheid bevolking, verenigingsleden en licentiehouders	8
Hoofdstuk 3	Bepaling Marktruimte	9
	3.1 Inleiding	9
	3.2 Gewest Friesland	10
	3.3 Gewest Groningen	11
	3.4 Gewest Drenthe	11
	3.5 Gewest Overijssel	12
	3.6 Gewest Gelderland	13
	3.7 Gewest Noord-Holland/Utrecht	14
	3.8 Gewest Zuid-Holland	16
	3.9 Gewest Noord-Brabant/Limburg/Zeeland	18
	3.10 Totaaloverzicht	21
Bijlage 1	Bronnen	22
	B1.1 De Schaatser op Kunstijs	22
	B1.2 Bezoekaantallen VKN	23
	B1.3 Ruimte voor Sport 2005	27
	B1.4 IJshallenplan 1999	27
	B1.5 Ruimte voor Sport in Zuid-Holland 2006	27
	B1.6 Concurrentiekracht Kunstijsbaan Eemland 2007	28
	B1.7 Draagvlak Kunstijsbaan Eemland 2005	28
	B1.8 Gegevens KNSB 2007	28
	B1.9 Accommodatiebeleid KNSB 2004 – 2014	29
Bijlage 2	Bezoekfrequentie Verenigingsschaatsers	31
Bijlage 3	Variatie bezoekaantallen	32

Samenvatting, conclusie en advies

Schaatsen kent een rijke traditie in Nederland. Met het uitblijven van strenge winters neemt echter het aantal personen dat nooit op natuurijs heeft geschaatst in Nederland zienderogen toe. De schaatscultuur in Nederland wordt afhankelijk van kunstijs. Om het bestaande potentieel zo goed mogelijk te benutten, is in opdracht van de Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond (KNSB) onderzocht of, en zo ja waar er ruimte is voor nieuwe kunstijsbanen in Nederland.

Om de potentiële ruimte voor nieuwe kunstijsbanen in Nederland te kunnen inventariseren werden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. het verzorgingsgebied voor recreatieve schaatsers beslaat 20 kilometer en kent een primair gedeelte (tot 10 km) met een 100% bereik en een secundair gedeelte (van 10 tot 20 km) met een 50% bereik bij een participatiegraad¹ van 0,4;
2. het verzorgingsgebied voor verenigingsschaatsers beslaat 30 kilometer met een 100% bereik bij een animocijfer² van 12;
3. het aanbod van kunstijsbanen bepaalt de vraag. Met name in regio's met een grote bevolkingsdichtheid;
4. Voor de verschillende soorten kunstijsbanen worden, op basis van de spreiding in de bezoekaantallen bij de verschillende kunstijsbanen in Nederland, de volgende drempelwaarden³ aangehouden voor recreatieve bezoeken, bezoeken door verenigingssporters en overige bezoeken:

Drempelwaarden bezoekaantallen kunstijsbanen				
soort	recreatie	vereniging	overig	totaal
400 meter	125.000	80.000	15.000	220.000
< 400 meter	60.000	55.000	10.000	125.000
30x60 meter	35.000	85.000	15.000	135.000

5. Het draagvlak⁴ wordt, op basis van de drempelwaarden en de participatiegraad, voor de verschillende kunstijsbanen als volgt gesteld:

draagvlak kunstijsbanen		
soort ijsbaan	inwoners	verenigingsleden
400 meter	312.500	6.667
< 400 meter	150.000	4.583
30x60 meter	87.500	6.667

Bovengenoemde uitgangspunten zijn gebaseerd op eerder onderzoek en gegevens van de Koninklijke Nederlandse Schaats Bond (KNSB) de Nederlandse IJshockey Bond (NIJB) en de Vereniging Kunstijsbanen Nederland (VKN) alsmede ervaringsgegevens uit de adviespraktijk van Hopman•Andres Consultants.

¹ Participatiegraad is het aantal gemiddeld bezoeken per jaar per inwoner.

² Animocijfer is gemiddeld aantal bezoeken per jaar van de betreffende doelgroep.

³ Drempelwaarde is het minimum aantal bezoeken dat gegenereerd dient te worden om bestaansrecht te hebben. Bestaansrecht wordt niet gelijkgeschakeld aan winstgevend of budget neutrale exploitatie.

⁴ Het benodigde aantal inwoners en verenigingsleden binnen een verzorgingsgebied.

Op basis van de bevolkingsdichtheid en de dichtheid aan verenigingsschaatsers en licentiehouders in de verschillende KNSB-gewesten is de ruimte voor nieuwe kunstijsbanen in Nederland geïnventariseerd en gelokaliseerd met het volgende resultaat:

Ruimte voor kunstijsbanen in Nederland				
gewest	gemeente	ijshal	< 400 meter	400 meter
Gewest Friesland				
Gewest Groningen				
Gewest Drenthe				
	Emmen	■		
Gewest Overijssel				
	Zwolle		■	
Gewest Gelderland				
	Almere - Lelystad		■	
	Apeldoorn		■	
	Ede - Barneveld - Veenendaal		■	
	Arnhem		■	
Gewest NH/Utrecht				
	Amersfoort			■
	Purmerend - Zaanstad		■	
Gewest Zuid-Holland				
	Alphen aan den Rijn		■	
	Gouda		■	
	Rotterdam e.o.		■	■
Noord Brabant-Limburg-Zeeland				
	Bergen op Zoom	■		
	Maastricht		■	
	Venlo	■		
	Heerlen		■	
	Middelburg - Vlissingen	■		
TOTAAL		4	11	2

Conclusie

De latente behoefte aan kunstijsbanen in Nederland biedt voldoende draagvlak voor vier nieuwe ijshallen met een 30x60 meter baan, elf nieuwe kunstijsbanen korter dan 400 meter en twee nieuwe kunstijsbanen van 400 meter.

Advies

Bovenstaande conclusie is gebaseerd op een kwantitatieve analyse van ondermeer bezoekers- en ledenaantallen, bevolkingsdichtheid en bezoekerfrequenties. Hierbij kon geen rekening worden gehouden met de leden van schaats- en ijsverenigingen die niet zijn aangesloten bij KNSB, de mate waarin de opening van een nieuwe kunstijsbaan leidt tot een autonome groei in het aantal ijsbaanbezoeken in de gehele regio⁵ en de bezoekers van tijdelijke kunstijsbanen die vaak in dorpscentra gedurende wintermaanden worden gerealiseerd. Om die reden wordt geadviseerd bovenstaande conclusie als ondergrens te nemen waarbij het goed mogelijk is dat praktijk uitwijst dat er draagvlak bestaat voor een grotere kunstijsbaanconfiguratie dan op grond van bovenstaande conclusie mag worden verwacht.

⁵ Praktijkervaringen hebben uitgewezen dat het aanbod van kunstijsbanen de vraag in de regio bevordert (zie ook paragraaf 2.4). De mate waarin dit autonome effect bijdraagt aan de toename van het aantal bezoekers is buiten beschouwing gelaten.

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Algemeen

Schaatsen mag zich in Nederland verheugen in een grote populariteit in zowel actieve als passieve zin. Schaatswedstrijden als Nationale, Europese en Wereldkampioenschappen leiden steevast tot hoge kijkcijfers en verworden tot schaatsfeesten wanneer ze in Thialf of op een andere Nederlandse kunstijsbaan worden georganiseerd. Maar ook in actieve zin wordt met spanning uitgekeken naar de nachtvorst zodat de ijzers weer kunnen worden ondergebonden. Nederland kent een schaatscultuur waarin fanatieke ijsverenigingen strijden om de eretitel "eerste marathon op natuurijs" en de Elfstedentocht het onderwerp van discussie wordt zodra het kwik onder nul verdwijnt.

Door de veranderende weersomstandigheden vormt natuurijs echter niet langer een vanzelfsprekendheid in Nederland. Het vormt geen louter toeval dat de laatste Elfstedentocht dateert uit 1997. Een toenemende generatie jongeren heeft hierdoor geen natuurijs ervaring en blijft verstoken van een kennismaking met de schaatssport indien er in de regio geen kunstijsbaan voorhanden is. De schaatssport wordt afhankelijk van kunstijs.

Momenteel telt Nederland 22 kunstijsbanen variërend van onoverdekte kunstijsbanen met een beperkte omvang voor recreatieve doeleinden tot volledig overdekte 400 meterkunstijsbanen die geschikt zijn voor schaatswedstrijden op mondiaal niveau. Gezien de toenemende afhankelijkheid van het kunstijs is het voor de schaatssport van belang dat het aanbod voorziet in de (latente) behoefte. Om die reden vormt de toename van het aantal kunstijsbanen één van de speerpunten voor de Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond (KNSB). De realisatie en het onderhoud van kunstijsbanen is echter relatief kapitaalintensief waardoor er een bepaald minimum aantal recreatieve- en prestatieve bezoeken dient gerealiseerd te worden om te komen tot een realistische exploitatie. Dit rechtvaardigt de vraag of, en zo ja waar, er nog ruimte is voor kunstijsbanen in Nederland. Voorliggend onderzoek beantwoordt die vraag.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk twee worden de uitgangspunten geformuleerd voor de inventarisatie van de eventuele ruimte voor kunstijsbanen in Nederland. Betreffende uitgangspunten zijn gebaseerd op eerdere onderzoeken en gegevens van de Vereniging voor Kunstijsbanen Nederland (VKN) de Nederlandse IJshockey Bond (NIJB), de KNSB en de adviespraktijk van Hopman •Andres Consultant. Betreffende onderzoeken en gegevens zijn opgenomen in de bijlagen. Op basis van de geformuleerde uitgangspunten volgt in hoofdstuk drie de bepaling van de marktruimte voor nieuwe kunstijsbanen per KNSB-gewest.

Hoofdstuk 2 Uitgangspunten

2.1 Inleiding

Om de potentiële ruimte voor nieuwe kunstijsbanen in Nederland te kunnen inventariseren worden de volgende zes uitgangspunten gehanteerd. Deze uitgangspunten zijn gebaseerd op eerder onderzoek en gegevens van de Koninklijke Nederlandse Schaats Bond (KNSB) de Nederlandse IJshockey Bond (NIJB) en de Vereniging Kunstijsbanen Nederland (VKN) alsmede ervaringsgegevens uit de adviespraktijk van Hopman•Andres Consultants.

2.2 Verzorgingsgebied recreatieve schaatsers

Het primaire verzorgingsgebied voor recreatieve schaatsers wordt gezien de acceptabele reisafstand gesteld op tien kilometer. Aangezien vanuit de perceptie van de schaatser de acceptatie van reistijd hoger is omdat men voor een schaatsbaan nu eenmaal verder moet reizen, heeft een kunstijsbaan tevens een bereik buiten de tien kilometer grens. Het bereik buiten de tien kilometer grens zal evenwel minder zijn. Het bereik binnen de tien kilometergrens (het primaire verzorgingsgebied) wordt 100% geacht. Het bereik binnen het secundaire verzorgingsgebied van tien tot twintig kilometer wordt gesteld op 50%. Ten aanzien van recreatieve schaatsers wordt een participatiegraad van 0,4 gehanteerd⁶.

recreatieve schaatsers			
verzorgingsgebied	straal	bereik	participatiegraad
primair < 10 km		100%	0,4
secundair > 10 km < 20		50%	0,4

2.3 Verzorgingsgebied verenigingsschaatsers

Het verband tussen het animocijfer en reisafstand is bij verenigingsgebruik minder sterk dan bij recreatief gebruik. Het verzorgingsgebied van een kunstijsbaan wordt voor verenigingsschaatsers gesteld op dertig kilometer⁷ met een bereik van 100%. Uitgaande van de gegevens dat licentiehouders veertig maal per seizoen de kunstijsbaan bezoeken en overige verenigingsleden acht maal⁸, wordt de participatiegraad van verenigingsschaatsers gesteld op twaalf (zie bijlage twee voor een volledige berekening).

verenigingsschaatsers			
verzorgingsgebied	straal	bereik	animocijfer
algemeen	30 km	100%	12

⁶ Participatiegraad is bezoekaantal gedeeld door aantal inwoners in een verzorgingsgebied. Een participatiegraad van 0,4 betekent dat elke inwoner van het verzorgingsgebied 0,4 keer per jaar de kunstijsbaan bezoekt. Bron Hopman•Andres Consultants 2007 (zie bijlage 1).

⁷ Bron: "IJshallenplan" (NOC*NSF, KNSB, NIJB, VKN 1999)

⁸ Bron: "Accommodatiebeleid KNSB 2004 – 2012 (KNSB 2004).

2.4 Aanbod bepaalt de vraag

In oktober 2006 opende kunstijsbaan de West Fries in Hoorn zijn deuren. Hemelsbreed gemeten ligt deze kunstijsbaan op circa 25 kilometer van kunstijsbaan De Meent in Alkmaar. In het seizoen 2006-2007 realiseerden de kunstijsbanen in Alkmaar en Hoorn gezamenlijk circa 525.000 bezoeken. In het daaraan voorafgaande seizoen realiseerde De Meent circa 310.000 bezoeken. Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat buiten de tien kilometer grens van een kunstijsbaan sprake is van een latente vraag die beter wordt benut indien zich binnen deze grens een andere kunstijsbaan vestigt⁹. Met andere woorden, het aanbod bepaalt de vraag. Naarmate de afstand tot een kunstijsbaan toeneemt, wordt het bereik op de latente vraag kleiner. Om die reden kunnen kunstijsbanen in geringe mate concurrerend worden beschouwd mits het verzorgingsgebied een hoge bevolkingsdichtheid kent en de onderlinge afstand meer dan twintig kilometer bedraagt zodat de primaire verzorgingsgebieden elkaar niet overlappen.

2.5 Bezoekaantallen en drempelwaarden

Gezien de grote spreiding in bezoekersaantallen kan niet worden gesproken van het gemiddelde bezoekaantal van een kunstijsbaan in Nederland maar dient onderscheid te worden gemaakt in 400 meter kunstijsbanen, kunstijsbanen die kleiner zijn dan 400 meter en ijshallen (overdekte accommodaties met een 30x60 meter kunstijsbaan). Ook per type kunstijsbaan bestaat er grote variatie het aantal bezoeken van respectievelijk recreatieve sporters en verenigingsschaatsers. Voor de verschillende typen ijsbanen wordt de variatie in bezoekaantallen nader beschouwd om te komen tot het vaststellen van de drempelwaarde, het door H•AC beschouwde minimum aantal bezoeken dat gegenereerd dient te worden om bestaansrecht te hebben¹⁰.

2.5.1 400 meter kunstijsbaan

Een 400 meter kunstijsbaan in Nederland kent jaarlijks gemiddeld 310.000 bezoeken in totaal waarvan 190.000 recreatieve bezoeken, 83.000 verenigingsbezoeken en 37.000 overige bezoeken.

gemiddelde aantallen bezoeken 400 m kunstijsbaan				
	recreatie	vereniging	overig	totaal
2005 -2006	181.760	82.665	33.918	298.343
2004 - 2005	174.019	81.729	30.626	286.375
toe/afname abs.	7.741	936	3.291	11.968
toe/afname %	4,4%	1,1%	10,7%	4,2%
verwachting 2006-2007	189.758	83.575	37.547	310.874
verwachting 2006-2007 afgerond	190.000	83.000	37.000	310.000

bron: VKN, bewerking Hopman•Andres Consultants

⁹ Bron: "Draagvlakonderzoek Kunstijsbaan Eemland" Hopman•Andres Consultants 2007.

¹⁰ Bestaansrecht dient wordt in dit verband niet gelijkgeschakeld met een budgetneutrale of winstgevende exploitatie.

Op basis van de spreiding in de bezoekaantallen bij de verschillende 400 meter kunstijsbanen in Nederland (zie bijlage 3) worden de drempelwaarden voor het aantal recreatieve, vereniging, en overige bezoeken voor een 400 meter kunstijsbaan als volgt gesteld.

drempelwaarden 400 meter kunstijsbaan			
recreatie	vereniging	overig	totaal
125.000	80.000	15.000	220.000

2.5.2 Kunstijsbaan < 400 meter

Een kunstijsbaan die korter is dan 400 meter heeft in Nederland jaarlijks gemiddeld 200.000 bezoeken in totaal waarvan 113.000 recreatieve bezoeken, 65.000 verenigingsbezoeken en 22.000 overige bezoeken.

gemiddelde aantallen bezoeken <400 m kunstijsbanen				
	recreatie	vereniging	overig	totaal
2005 -2006	90.250	61.625	10.913	162.788
2004 - 2005	72.000	58.400	5.400	135.800
toe/afname abs.	18.250	3.225	5.513	26.988
toe/afname %	25,3%	5,5%	102,1%	19,9%
verwachting 2006 -	113.083	65.014	22.054	195.182
verwachting 2006 -	113.000	65.000	22.000	200.000

bron: VKN, bewerking Hopman•Andres Consultants

Op basis van de spreiding in de bezoekaantallen bij de verschillende kunstijsbanen in Nederland die korter zijn dan 400 meter (zie bijlage 3) worden de drempelwaarden voor het aantal recreatieve, vereniging, en overige bezoeken voor een kunstijsbaan die korter is dan 400 meter als volgt gesteld:

Drempelwaarden <400 meter kunstijsbaan			
recreatie	vereniging	overig	totaal
60.000	55.000	10.000	125.000

2.5.3 IJshallen

Een ijshal die uitsluitend een 30x60 meter ijsbaan kent, heeft in Nederland gemiddeld 130.000 bezoeken waarvan 37.500 bezoeken door recreatieve sporters, 90.000 bezoeken door verenigingssporters en 2.500 overige bezoeken.

gemiddeld aantallen bezoeken ijshal				
	recreatie	vereniging	overig	totaal
2005 -2006	44.248	87.082	7.790	139.120
2004 - 2005	48.500	81.100	20.000	149.600
toe/afname abs.	-4.252	5.982	-12.210	-10.481
toe/afname %	-8,8%	7,4%	-61,1%	-7,0%
verwachting 2006 - 2007	40.354	93.526	3.030	129.381
verwachting 2006 - 2007 afgerond	40.000	93.000	3.000	130.000

bron: VKN, bewerking Hopman•Andres Consultants

Op basis van de spreiding in de bezoekaantallen bij de verschillende ijshallen in Nederland (zie bijlage 3) worden de drempelwaarden voor het aantal recreatieve, vereniging, en overige bezoeken voor een ijshal als volgt gesteld:

drempelwaarden ijshal			
recreatie	vereniging	overig	totaal
35.000	85.000	15.000	135.000

2.6 Draagvlak

Op basis van de drempelwaarden en de participatiegraad van respectievelijk recreatieve schaatsers en verenigingsschaatsers wordt het draagvlak¹¹ in een verzorgingsgebied voor de verschillende soorten kunstijsbanen als volgt gesteld¹².

draagvlak 400 meter kunstijsbaan		
	bezoeken	draagvlak
recreatief	125.000	312.500
verenigings	80.000	6.667
overig	15.000	NVT
totaal	220.000	

draagvlak < 400 meter kunstijsbaan		
	bezoeken	draagvlak
recreatief	60.000	150.000
verenigings	55.000	4.583
overig	10.000	NVT
totaal	125.000	

draagvlak ijshal		
	bezoeken	draagvlak
recreatief	35.000	87.500
verenigings	80.000	6.667
overig	15.000	NVT
totaal	130.000	

¹¹ Het draagvlak wordt gevormd door het benodigde aantal inwoners en recreatieve schaatsers in een verzorgingsgebied om boven de gestelde drempelwaarden uit te komen.

¹² De overige bezoeken worden in dit verband buiten beschouwing gelaten aangezien ze worden geacht niet ijs gerelateerd te zijn.

2.7 Dichtheid bevolking, verenigingsleden en licentiehouders

De kunstijsbanen in Nederland liggen ogenschijnlijk vrij willekeurig verspreid over regio's die qua bevolkingsdichtheid alsmede qua dichtheid aan KNSB verenigingsleden en licentiehouders flink van elkaar verschillen. Zo blijkt uit onderstaand overzicht op dat het overgrote merendeel van zowel de verenigingsleden als licentiehouders zich in het gewest Noord-Holland Utrecht bevindt¹³.

KNSB Verenigingsleden en Licentiehouders				
gewest	verenigingsleden	% verenigingsleden	licentiehouders	% licentiehouders
Gewest Friesland	21.163	16,0%	1.673	10,4%
Gewest Groningen	9.319	7,1%	685	4,3%
Gewest Drenthe	5.051	3,8%	1.135	7,1%
Gewest Overijssel	11.503	8,7%	1.394	8,7%
Gewest Gelderland	5.740	4,3%	1.688	10,5%
Gewest NH/Utrecht	47.906	36,3%	5.149	32,1%
Gewest Zuid-Holland	25.759	19,5%	3.192	19,9%
Noord Brabant-Limburg-Zeeland	5.559	4,2%	1.143	7,1%
Totaal	132.000	100%	16.059	100%

Bron: KNSB bewerking Hopman•Andres Consultants

Afgezet tegen het grondgebied dat de verschillende gewesten (indeling KNSB) beslaan, blijkt uit onderstaande grafiek dat de gewesten Zuid-Holland en Noord-Holland/Utrecht de grootste dichtheid qua inwoners, verenigingsleden en licentiehouders kennen.

Dichtheid inwoners, leden en licentiehouders per gewest							
Gewesten	aantal			oppervlakte km2	dichtheid		
	inwoners	licentie	leden		inwoners	licentie	leden
Gewest Friesland	642.066	1673	21163	3.341	192	0,50	6,33
Gewest Groningen	574.042	685	9319	2.333	246	0,29	3,99
Gewest Drenthe	484.481	1135	5051	2.641	183	0,43	1,91
Gewest Overijssel	1.113.529	1394	11503	3.325	335	0,42	3,46
Gewest Gelderland	2.346.360	1688	5740	3.205	732	0,53	1,79
Gewest NH/Utrecht	3.786.623	5149	47906	4.056	934	1,27	11,81
Gewest Zuid-Holland	3.458.875	3192	25759	2.814	1.229	1,13	9,15
Gewest Noord Brabant-Limburg-Zeeland	3.928.070	1143	5559	8.853	444	0,13	0,63
Totaal	16.334.046	16059	132000				

Bron: CBS en KNSB, bewerking Hopman•Andres Consultants

¹³ Naar schatting zijn er tevens 400 ijsverenigingen die niet zijn aangesloten bij de KNSB.

Hoofdstuk 3 Bepaling Marktruimte

3.1 Inleiding

Er zijn momenteel 22 kunstijsbanen in Nederland variërend van 400 meter semi-overdekte kunstijsbanen tot volledig overdekte ijshallen. Daarnaast bestaan er plannen om te komen tot een kunstijsbaan in ondermeer Amersfoort, Tilburg¹⁴, Rotterdam, Dronten¹⁵, Alphen aan den Rijn en Biddinghuizen¹⁶.

Kunstijsbanen in Nederland			
Gewest	plaats	naam	400 m
Gewest Friesland	Heerenveen	Thialf	ja
	Leeuwarden	IJshal Leeuwarden	nee
Gewest Groningen	Groningen	Kardinge	ja
Gewest Drenthe	Assen	De Smelt	ja
Gewest Overijssel	Deventer	De Scheg	ja
	Enschede	Euregiohal	nee
Gewest Gelderland	Nijmegen	Triavium	nee
Gewest NH/Utrecht	Amsterdam	Jaap Eden Ijsbanen	ja
	Haarlem	Kennemerland	ja
	Alkmaar	De Meent	ja
	Hoorn	De West Fries	ja
	Utrecht	De Vechtsebanen	ja
	Gewest Zuid-Holland	's-Gravenhage	De Uithof
Gewest Noord Brabant-Limburg-Zeeland	Dordrecht	Drechtstedenhal	nee
	Leiden ZH	IJshal Leiden	nee
	Zoetermeer	Silverdome	nee
	Geleen	Glanerbrook	ja
	Breda	Kunstijsbaan Breda	ja
	Etten Leur	De Banakker	nee
	's-Hertogenbosch	Sportiom	nee
	Tilburg	IJssportcentrum Tilburg	nee
Eindhoven	IJssportcentrum	ja	

Bron: VKN, bewerking Hopman•Andres Consultants

In dit hoofdstuk wordt op basis van de eerder geformuleerde uitgangspunten per KNSB-gewest bekeken of bovenstaand overzicht kan worden aangevuld met nieuwe kunstijsbanen.

¹⁴ Uitbreiding van bestaande accommodatie met een 400 meter baan.

¹⁵ Dit betreft de heropening van de kunstijsbaan Kwintus Nova.

¹⁶ Dit betreft een 'vroegnatuurijsbaan' met een lengte van 4700 meter die afhankelijk van het weer gedurende de maanden december tot en met januari kan worden geopend.

3.2 Gewest Friesland

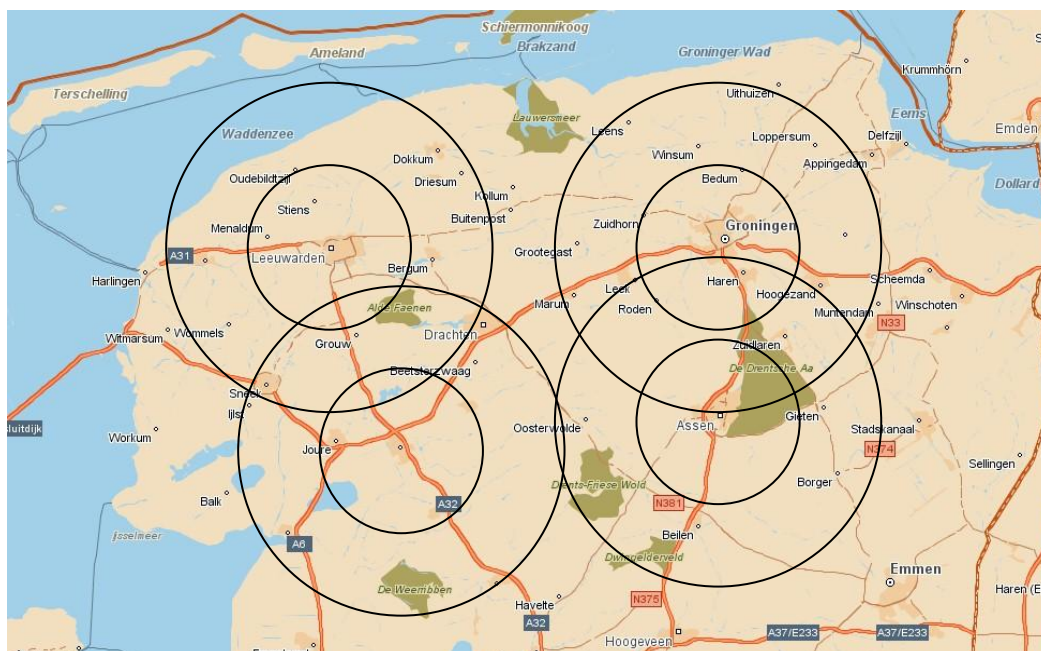
Het gewest Friesland kent momenteel twee kunstijsbanen, de volledig overdekte 400 meter kunstijsbaan Thialf in Heerenveen en de volledig overdekte 220 meter kunstijsbaan de IJshal in Leeuwarden. Met 192 inwoners per km² heeft het gewest Friesland een zeer geringe bevolkingsdichtheid. De dichtheid aan zowel verenigingsleden als licentiehouders is evenwel groot te noemen.

De gemeenten Leeuwarden en Heerenveen zijn twee van de vijf Friese gemeenten met meer dan 30.000 inwoners. Hemelsbreed gemeten vanuit de kernen van de gemeenten Tytsjerksteradiel (Burgum), Smallingerland (Drachten) en Sneek vallen ze of binnen de primaire verzorgingsgebieden van Leeuwarden of Heerenveen of raken ze elkaar. Gezien de geringe bevolkingsdichtheid in Friesland vormt dit een onvoldoende basis voor een nieuwe kunstijsbaan in het gewest Friesland.

gemeente	inwoneraantal	afstand tot Heerenveen	afstand tot Leeuwarden
Heerenveen	42.757	0	29
Leeuwarden	91.817	29	0
Smallingerland	54.859	20	23
Sneek	33.029	20	21
Tytsjerksteradiel	32.142	26,5	13

Bron: CBS, bewerking Hopman•Andres Consultants

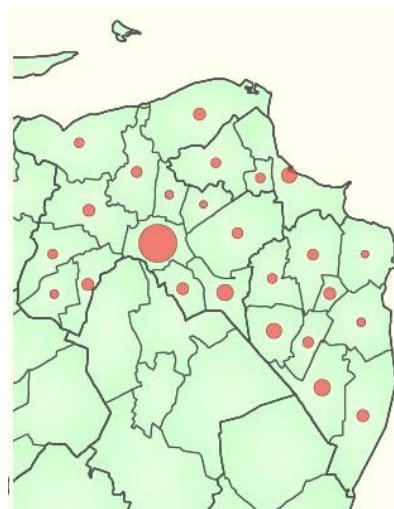

Primaire en secundaire verzorgingsgebieden van de kunstijsbanen in de gewesten Friesland, Groningen en Drenthe.

3.3 Gewest Groningen

Het gewest Groningen kent momenteel één kunstijsbaan, de volledig overdekte 400 meter kunstijsbaan Kardinge in de gemeente Groningen. Met 246 inwoners per km² kent het gewest Groningen een geringe bevolkingsdichtheid. Ook de dichtheid aan licentiehouders is gering. De dichtheid aan verenigingsschaatsers is daarentegen gemiddeld tot goed.

De gemeente Groningen is met afstand de grootste gemeente van de provincie Groningen. De gemeenten Delfzijl, Hoogezand-Sappemeer en Stadskanaal volgen op gepaste afstand (zie tabel). Hemelsbreed gemeten vanuit de kernen van de betreffende gemeenten zal het primaire verzorgingsgebied van een eventuele te realiseren kunstijsbaan in de gemeenten Delfzijl en Stadskanaal niet overlappen met het primaire verzorgingsgebied van de kunstijsbaan in Groningen. Het geringe inwoneraantal van betreffende gemeenten alsmede de geringe bevolkingsdichtheid in het gewest Groningen vormen echter een onvoldoende basis voor een kunstijsbaan in betreffende gemeenten.

gemeente	inwoneraantal	afstand tot Groningen
Delfzijl	27.898	27,5
Groningen	180.729	0
Hoogezand- Stadskanaal	34.513	14,5
	34.146	36

Bron: CBS, bewerking Hopman•Andres Consultants

3.4 Gewest Drenthe

Het gewest Drenthe kent momenteel één kunstijsbaan, de semi-overdekte 400 meter kunstijsbaan De Smelt in Assen. Met 183 inwoners per km² kent het gewest Drenthe de laagste bevolkingsdichtheid van Nederland. Ook de dichtheid aan licentiehouders en verenigingsleden is gering.

De gemeente Emmen is de grootste gemeente van de provincie Drenthe gevolgd door Assen, Hoogeveen, Coevorden, Midden-Drenthe (Beilen, Smilde, Westerbork) en Meppel. De realisatie van een kunstijsbaan in betreffende gemeente zal niet leiden tot overlap met primaire en in tweetal gevallen (Meppel en Coevorden) het secundaire verzorgingsgebied van de kunstijsbaan in Assen. Het geringe inwoneraantal van betreffende gemeenten en de geringe bevolkingsdichtheid biedt echter onvoldoende draagvlak voor een nieuwe kunstijsbaan. De gemeente Emmen vormt hierop echter een uitzondering. Met meer dan

100.000 inwoners en zonder overlap met het primaire verzorgingsgebied van de kunstijsbaan in Assen, wordt de realisatie van een ijsbaan met een 30x60 meterbaan realistisch geacht.

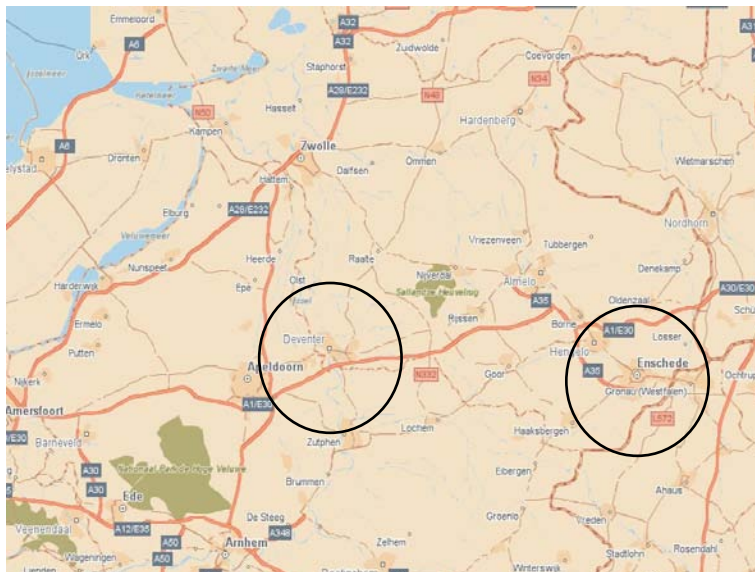
gemeente	inwoneraantal	afstand tot Assen
Assen	63383	0
Coevorden	36135	39
Emmen	108589	32,5
Hoogeveen	54150	30,5
Meppel	30539	41
Midden-Drenthe	33282	15

Bron: CBS, bewerking Hopman•Andres Consultants

3.5 Gewest Overijssel

Overijssel kent twee kunstijsbanen, de 400 meter semi-overdekte kunstijsbaan de Scheg in Deventer en de volledig overdekte 200 meter kunstijsbaan de Euregiohal in Enschede. Het gewest Overijssel kent een beduidend grotere bevolkingsdichtheid dan de gewesten Friesland, Groningen en Drenthe. De dichtheid aan licentiehouders en verenigingsleden is evenwel middelmatig.

De provincie kent zes gemeenten met circa 50.000 inwoners of meer waaronder de gemeenten Deventer en Enschede (zie tabel). De realisatie van een kunstijsbaan in de gemeenten Almelo, Kampen en Zwolle zal niet

Primaire verzorgingsgebieden van de kunstijsbanen in het gewest Overijssel.

leiden tot een overlap met het primaire verzorgingsgebied van de kunstijsbaan in Deventer noch met die van Enschede. Gezien het relatief geringer inwoneraantal van de gemeenten Almelo en Kampen wordt het draagvlak voor de realisatie van een kunstijsbaan te gering geacht. De gemeente Zwolle biedt met ruim 110.000 inwoners voldoende draagvlak voor een nieuwe kunstijsbaan. Het draagvlak wordt echter onvoldoende geacht voor een 400 meter baan.

gemeente	inwoneraantal	afstand tot Deventer	afstand tot Enschede
Almelo	72.048	36	22
Deventer	96.540	0	50
Enschede	154.377	50	0
Hengelo	81.299	43	8
Kampen	49.295	38	77
Zwolle	113.078	29	63,5

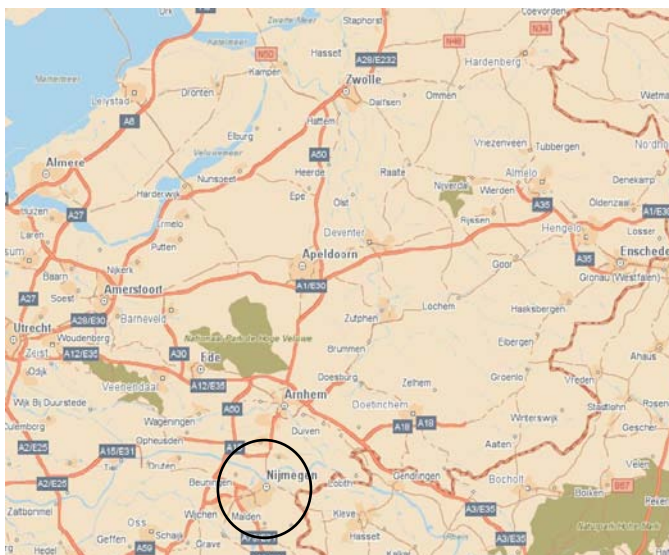
Bron: CBS, bewerking Hopman•Andres Consultants

3.6 Gewest Gelderland

Het gewest Gelderland beslaat de provincies Gelderland en Flevoland en kent één kunstijsbaan het Triavium in Nijmegen, een 333 meter volledig overdekte kunstijsbaan. De bevolkingsdichtheid in het gewest Gelderland is ruim tweemaal zo groot als die in het gewest Overijssel. De dichtheid aan licentiehouders en verenigingsleden is evenwel zeer gering.

Dit neigt naar de veronderstelling dat potentiële kunstijsbanen in dit gewest het principe moeten hebben van recreatieve bezoeken.

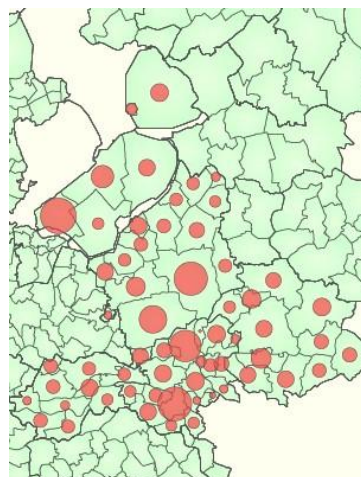
De kunstijsbaan in Nijmegen kent evenwel een groot aantal verenigingsbezoeken. Aangezien de kunstijsbaan in Nijmegen de enige baan in het gewest Gelderland is, duidt dit erop dat de het aantal verenigingsleden en licentiehouders in dit gewest zich concentreert in en rond Nijmegen, met andere woorden het aanbod van een kunstijsbaan creëert een vraag.

in

Het primaire verzorgingsgebied van de kunstijsbaan van Nijmegen

Het gewest Gelderland kent acht gemeenten met circa 50.000 inwoners of meer waaronder de gemeente Nijmegen (zie tabel). De realisatie van een kunstijsbaan in één van de zeven grootste Gelderse gemeenten leidt niet tot overlap met het primaire verzorgingsgebied van de kunstijsbaan in Nijmegen. De gemeenten Apeldoorn, Lelystad en Almere vallen tevens buiten diens secundaire verzorgingsgebied. Hierbij wordt opgemerkt dat de gemeente Apeldoorn evenwel dicht bij de gemeente Deventer ligt (14 kilometer hemelsbreed) waardoor het primaire verzorgingsgebied van een eventuele kunstijsbaan in Apeldoorn zal overlappen met primaire verzorgingsgebied van de kunstijsbaan in Deventer. De gemeente Almere ligt circa 22,5 kilometer van Amsterdam waardoor het primaire verzorgingsgebied van een eventuele kunstijsbaan in Almere bijna raakt aan die van de Jaap Edenbaan in Amsterdam.

Gezien de afstand tot kunstijsbaan in Nijmegen of die in andere gewesten, de grote bevolkingsdichtheid en het inwoneraantal wordt de realisatie van een kunstijsbaan in Almere, Apeldoorn, Ede en Arnhem realistisch geacht. In betreffende gemeenten wordt het draagvlak voor een 400 meter kunstijsbaan evenwel te gering geacht. Met een eventuele kunstijsbaan in Ede kunnen tevens de inwoners van Barneveld bediend worden. Een soortgelijke situatie doet zich voor tussen de gemeenten Almere en Lelystad.

gemeente	inwoneraantal	afstand tot Nijmegen
Almere	178.500	74
Apeldoorn	156.051	42,5
Arnhem	142.195	15,6
Barneveld	50.448	38,3
Doetinchem	56.755	33
Ede	107.048	26
Lelystad	71.477	79
Nijmegen	159.522	0

Bron: CBS, bewerking Hopman•Andres Consultants

3.7 Gewest Noord-Holland/Utrecht

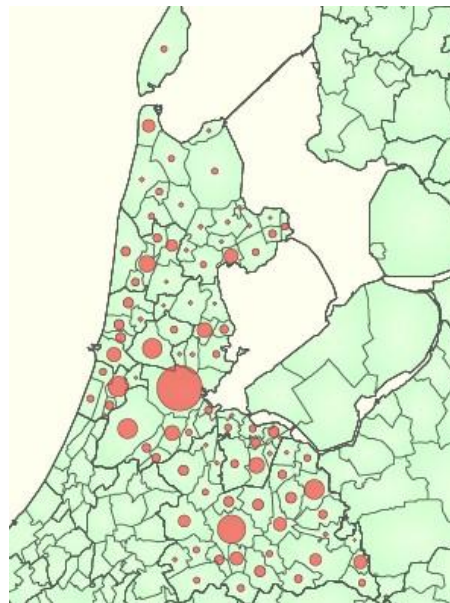
De twee provincies vallend in dit gewest kennen maar liefst vijf 400 meter kunstijsbanen, drie semi-overdekt (Kennemerland in Haarlem, de Meent in Alkmaar en de Vechtsebanen in Utrecht), één onoverdekte (Jaap Eden in Amsterdam) en één volledig overdekte (Westfries in Hoorn). Het gewest kent een grote bevolkingsdichtheid en ook de verenigingsleden en licentiehouders zijn bijzonder goed vertegenwoordigd.

Het gewest Noord-Holland Utrecht kent zestien gemeenten met circa 50.000 inwoners of meer waaronder de gemeenten Amsterdam, Hoorn, Alkmaar, Utrecht en Haarlem waar reeds een 400 meter kunstijsbaan is gerealiseerd. Van de elf overige 50+ gemeenten zijn er drie waarbij de realisatie van een kunstijsbaan niet zal leiden tot een overlap met het primaire verzorgingsgebied van een reeds bestaande kunstijsbaan. Dit betreft de gemeenten Den Helder, Amersfoort en Veenendaal.

De primaire verzorgingsgebieden van de kunstijsbanen in het gewest Noord-Holland/Utrecht.

Ondanks de hoge bevolkingsdichtheid ligt de gemeente Den Helder in een relatief dunbevolkte regio. Gezien het relatief gering inwoneraantal (<60.000) en het benodigde draagvlak (90.000 inwoners) voor een kunstijsbaan in de kleinste configuratie (een ijshal) dient nader onderzoek uit te wijzen of de 20 kilometer regio hieraan kan voldoen. De gemeente Veenendaal weet zich omringd door de gemeenten en kernen Ede, Wageningen, Barneveld en Rhenen hetgeen voldoende perspectief biedt voor de realisatie van een kunstijsbaan. Ede en Barneveld liggen in Gelderland en leidde ten aanzien van dit gewest tot een soortgelijke conclusie. Het draagvlak voor de realisatie van twee nieuwe kunstijsbanen in de regio Ede, Barneveld, Veenendaal wordt echter te gering geacht. Met een nieuwe kunstijsbaan in één van de genoemde gemeenten kunnen ze alle drie bediend worden.

De gemeente Amersfoort biedt potentieel voor een 400 meter kunstijsbaan. De gemeente kent een groot aantal inwoners en weet zich ondermeer omringd door de gemeenten en kernen Baarn, Soest, Nijkerk.

Gezien de grote bevolkingsdichtheid wordt tevens de realisatie van een kunstijsbaan in de gemeente Purmerend reëel geacht, ondanks dat de realisatie van een nieuwe kunstijsbaan leidt tot enig overlap met het primaire verzorgingsgebied van de kunstijsbaan in de gemeenten Haarlem en Amsterdam. Met een nieuwe kunstijsbaan in de gemeente Purmerend kan tevens de gemeente Zaanstad worden bediend. Betreffend draagvlak wordt evenwel te gering geacht voor een 400 meter kunstijsbaan.

gemeente	inwoneraantal	Afstand tot				
		Amsterdam	Utrecht	Hoorn	Haarlem	Alkmaar
Alkmaar	94.455	30	65	21	29	0
Amersfoort	136.999	42	20	58,5	57	69
Amstelveen	78.774	8	30	40	17	37
Amsterdam	743.079	0	35	32	17	30
Haarlem	147.015	17,5	46	41	0	29
Haarlemmermeer	135.136	15	38	45	9	37
Den Helder	58.957	65	99	40	65	36
Hilversum	83.652	25	15	47	40	54
Hoorn	67.846	32	61	0	41	21
Nieuwegein	61.605	40	7	68	49,5	71
Purmerend	77.922	15	48	16	25,5	19
Utrecht	280.949	35	0	61	46	65
Veenendaal	61.669	60	30	76,5	75	87
Velsen	67.678	20,5	53	35	9	21
Zaanstad	140.270	9	44	28	14	23
Zeist	60.369	40	8	64	52,5	70

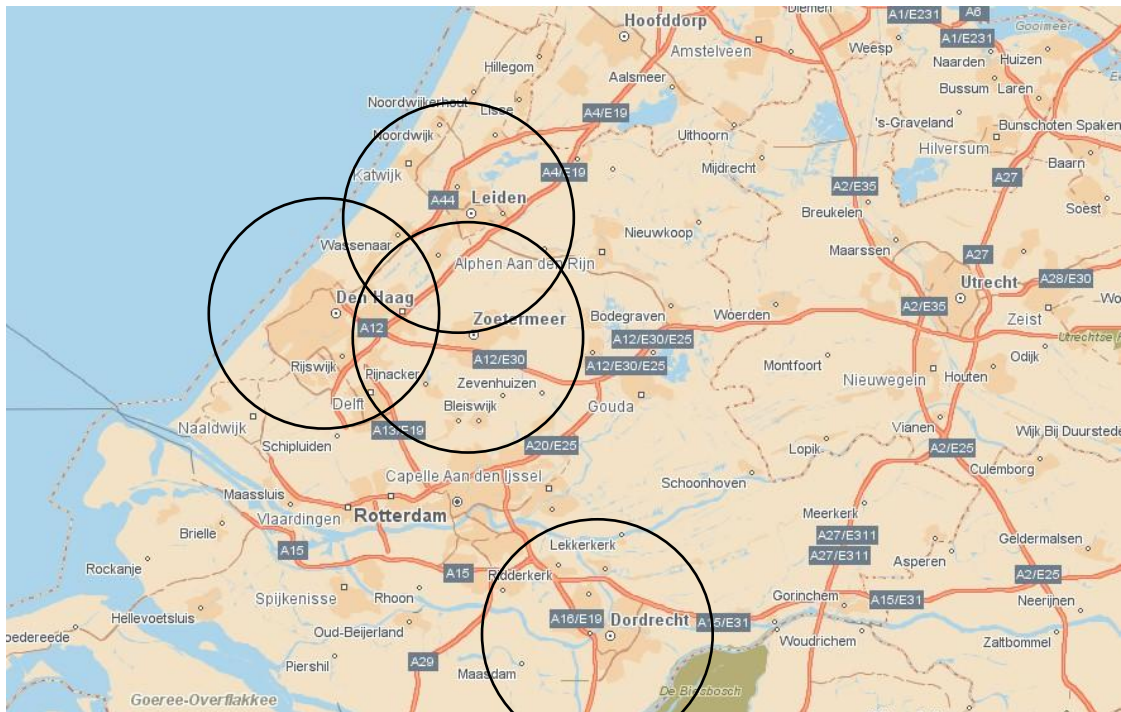
Bron: CBS, bewerking Hopman•Andres Consultants

3.8 Gewest Zuid-Holland

Het gewest Zuid-Holland is vier kunstijsbanen rijk waarvan één 400 meter baan, de semi-overdekte de Uithof in Den Haag. De overige drie kunstijsbanen in Zuid-Holland zijn alle overdekt maar korter dan 400 meter, de Drechtstedenhal in Dordrecht meet 220 meter, de IJshal in Leiden 200 meter en het Silverdome in Zoetermeer 250 meter. Het gewest kent de grootste bevolkingsdichtheid van Nederland en tevens een grote dichtheid aan verenigingsleden en licentiehouders.

Het gewest Zuid-Holland kent vijftien gemeenten met circa 50.000 inwoners of meer waaronder de gemeenten Zoetermeer, 's-Gravenhage, Leiden en Dordrecht waar reeds een kunstijsbaan is gerealiseerd. Van de elf overige 50+ gemeenten zal alleen in de gemeente Spijkenisse de realisatie van een kunstijsbaan niet leiden tot een overlap met het primaire verzorgingsgebied van een reeds bestaande kunstijsbaan. Kijkend, naar de primaire verzorgingsgebieden van de kunstijsbanen in Leiden, Zoetermeer en 's-Gravenhage, dan blijken ook die voor een substantieel deel te overlappen (zie afbeelding op de volgende pagina). Op basis van dit gegeven en gezien de grote bevolkingsdichtheid wordt de realisatie van een kunstijsbaan in Alphen aan den Rijn en in Gouda reëel geacht. Het draagvlak voor een 400 meter kunstijsbaan in betreffende gemeenten wordt evenwel te gering geacht.

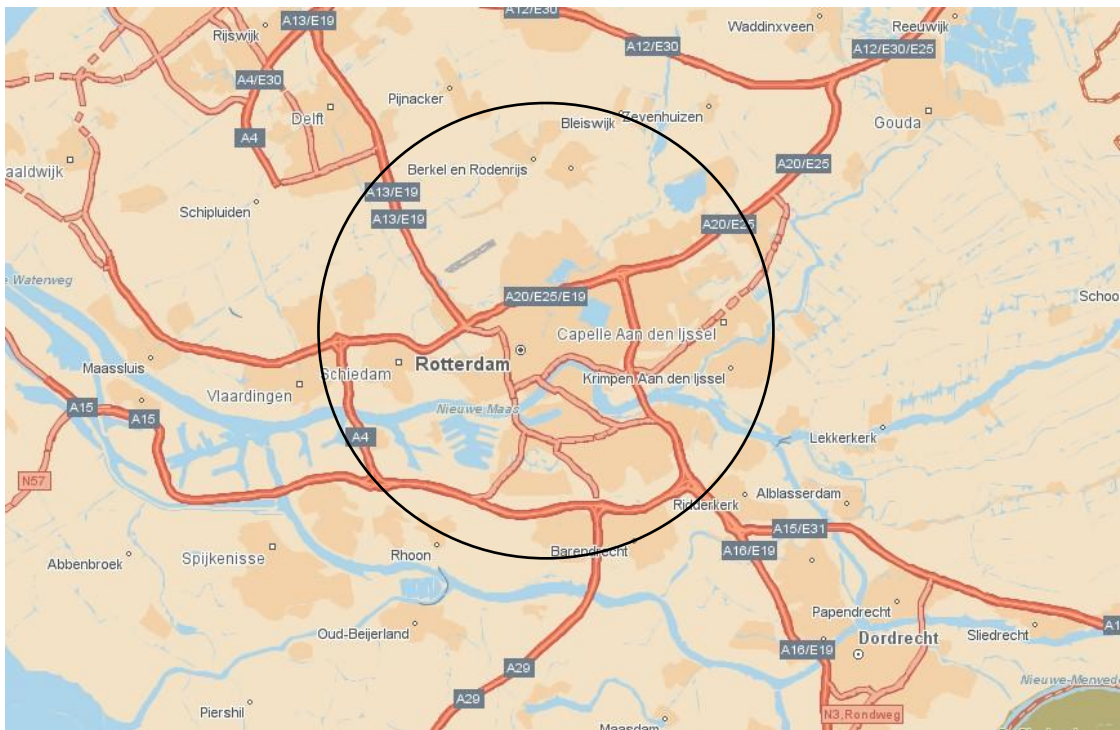

De primaire verzorgingsgebieden van de kunstijsbanen in de het gewest Zuid-Holland.

gemeente	inwoneraantal	Afstand tot			
		s-Gravenhage	Leiden	Zoetermeer	Dordrecht
Alphen aan den Rijn	70.955	24	12	13,5	35
Capelle aan den IJssel	65.602	25	26	16	15
Delft	95.090	8	18	10,5	31
Dordrecht	118.821	38,5	41	30	0
Gouda	71.386	28	23	16	22
s-Gravenhage	475.627	0	15	12,5	39
Katwijk	60.932	15	7	17	47
Leiden	118.069	15	0	11	41
Leidschendam-Voorburg	73.111	5	12,5	6,5	35
Rotterdam	588.697	20	26,5	15,5	18
Schiedam	75.389	18	28	17	22
Spijkenisse	74.506	25	36	26	24
Vlaardingen	72.553	19	30	20	25
Westland	98.328	12	27	21	37,5
Zoetermeer	116.979	12,5	11	0	30

Bron: CBS, bewerking Hopman•Andres Consultants

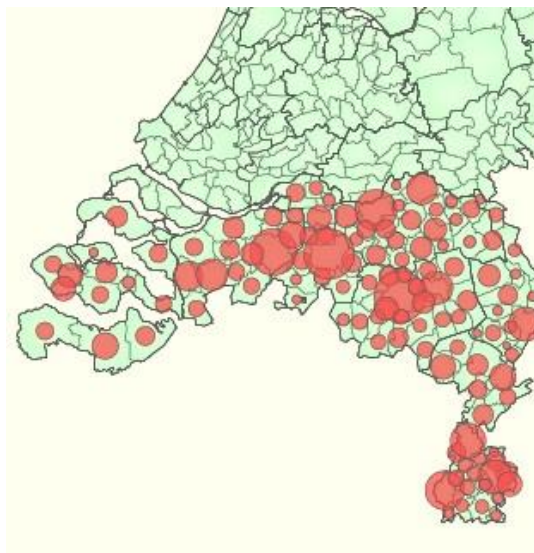
De regio Rotterdam vereist bijzondere aandacht. Deze stedelijke agglomeratie is met de gemeenten Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen en Capelle aan den IJssel dermate dicht bevolkt dat er voldoende draagvlak bestaat voor een 400 meter kunstijsbaan. Mogelijkerwijs behoort de realisatie van een 400 meter kunstijsbaan én een kunstijsbaan in een kleine configuratie in deze regio tot de mogelijkheid.

Het primaire verzorgingsgebied van een potentiële kunstijsbaan in Rotterdam.

3.9 Gewest Noord-Brabant/Limburg/Zeeland

De provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg die tezamen één KNSB gewest vormen omvat zes kunstijsbanen. Het IJssportcentrum in Tilburg en het Sportiom in 's-Hertogenbosch zijn twee ijshallen met uitsluitend een 30x60 meter kunstijsbaan. De Kunstijsbaan in Breda, het IJssportcentrum in Eindhoven en Glanerbrook in Geleen zijn alle drie kunstijsbanen met een lengte van 400 meter in respectievelijk een gesloten, semi-open en open variant. Tot slot is er De Banakker in Etten-Leur een kleine open kunstijsbaan van 18 bij 38 meter. De bevolkingsdichtheid in het gewest is gemiddeld doch zeker niet vergelijkbaar met Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. De dichtheid aan verenigingsleden en licentiehouders is uiterst gering.

Het gewest Noord-Brabant/Limburg/Zeealand kent vijftien gemeenten met 50.000 inwoners of meer waaronder vijf van de zes gemeenten waar reeds een kunstijsbaan is gerealiseerd. In de provincie Brabant zal van de 50+ gemeenten alleen in de gemeente Bergen op Zoom de realisatie van een kunstijsbaan niet leiden tot een overlap met het primaire verzorgingsgebied van een reeds gevestigde kunstijsbaan (zie afbeelding). Te meer daar het verzorgingsgebied van de kunstijsbaan in Etten-Leur, gezien diens afmeting, waarschijnlijk gering zal zijn en gezien de nabijheid van Roosendaal, wordt de realisatie van een kunstijsbaan in de gemeente

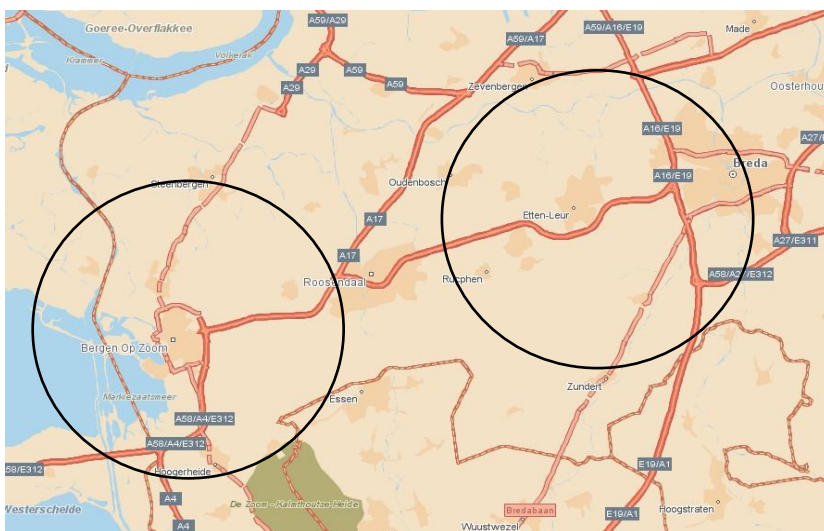

De primaire verzorgingsgebieden van de kunstijsbanen in het gewest Noord-Brabant/Limburg/Zeealand.

Bergen op Zoom realistisch geacht. Het draagvlak wordt gezien het relatieve geringe inwoneraantal en dichtheid aan verenigingsleden en licentiehouders te gering geacht voor een 400 meter kunstijsbaan. Een ijshal met een 30x60 meter kunstijsbaan wordt passend geacht.

gemeente	inwoneraantal	Afstand tot				
		Breda	Etten-Leur	s-Hertogenbosch	Tilburg	Eindhoven
Bergen op Zoom	65.767	35,5	25	74	56	83
Breda	169.709	0	10	38	22	52
Eindhoven	209.172	52	60	31	30	0
Helmond	85.682	62	72	34	40	13
s-Hertogenbosch	134.717	38	48	0	21	31
Oosterhout	52.853	9	17,5	31	19	49
Oss	76.416	56	66	18	38	37
Roosendaal	77.703	23	13	61	44	72
Tilburg	200.380	22,5	32	21	0	30

Bron: CBS, bewerking Hopman•Andres Consultants

Het primaire verzorgingsgebied van de kunstijsbaan in Etten-Leur en van een potentiële kunstijsbaan in Bergen op Zoom.

De provincie Limburg kent zes 50+ gemeenten waaronder de gemeente Sittard-Geleen die met de Glanerbrook beschikt over een open 400 meter en een overdekte 30x60 meter kunstijsbaan. Realisatie van een kunstijsbaan in vier van de overige Limburgse 50+ gemeenten zal niet leiden tot een overlap met het verzorgingsgebied van de Glanerbrook.

gemeente	inwoneraantal	afstand tot Geleen
Kerkrade	49.323	20,5
Maastricht	120.175	21
Roermond	45.457	23
Sittard-Geleen	96.648	0
Venlo	92.052	47
Heerlen	90.537	15

Bron: CBS, bewerking Hopman•Andres Consultants

3.10 Totaaloverzicht

De gewestelijke analyse van mogelijkheden voor de realisatie van nieuwe kunstijsbanen leidt tot onderstaand, landelijk, totaal overzicht.

Ruimte voor kunstijsbanen in Nederland				
gewest	gemeente	ijshal	< 400 meter	400 meter
Gewest Friesland				
Gewest Groningen				
Gewest Drenthe				
	Emmen	■		
Gewest Overijssel				
	Zwolle		■	
Gewest Gelderland				
	Almere - Lelystad		■	
	Apeldoorn		■	
	Ede - Barneveld - Veenendaal		■	
	Arnhem		■	
Gewest NH/Utrecht				
	Amersfoort			■
	Purmerend - Zaanstad		■	
Gewest Zuid-Holland				
	Alphen aan den Rijn		■	
	Gouda		■	
	Rotterdam e.o.		■	■
Noord Brabant-Limburg-Zeeland				
	Bergen op Zoom	■		
	Maastricht		■	
	Venlo	■		
	Heerlen		■	
	Middelburg - Vlissingen	■		
TOTAAL		4	11	2

Op basis van bovenstaand overzicht wordt geconcludeerd dat de latente behoefte aan kunstijsbanen in Nederland voldoende draagvlak biedt voor de realisatie van vier nieuwe ijshallen met een 30x60 meter baan, elf nieuwe kunstijsbanen korter dan 400 meter en twee nieuwe kunstijsbanen van 400 meter.

Bijlage 1 Bronnen

B1.1 De Schaatser op Kunstijs

Een marktverkenning van de Nederlandse schaatssport op kunstijs door Yardena Raatgever, Vrijtijdswetenschappen Universiteit van Tilburg (2004)

bezoek frequentie in %	Alkmaar	Amsterdam	Deventer	Dordrecht	Eindhoven	Haarlem	Leeuwarden	gemiddeld
< 1 per maand	6,6	4,4	8,9	27,6	13,2	9,3	11,4	11,6
1 per maand	5,1	2,7	6,3	13,5	7,1	5,8	4,3	6,4
1 per week	32,1	51,6	32,7	36,5	27,1	39,5	65,7	40,7
2 per week	32,1	20,4	31,6	10	27,5	24,8	11,4	22,5
> 2 per week	24,1	20,9	20,4	12,4	25,1	20,6	7,2	18,7
	100	100	99,9	100	100	100	100	

De gemiddelde bezoekfrequentie van de leden van schaatsverenigingen (niet licentiehouders) ligt volgens de KNSB voor een kunstijsbaan op 8 per seizoen (5 maanden van half oktober tot half maart). Voor licentiehouders is dit gemiddeld 40. Bij niet leden ligt dit aantal eveneens op 8 per seizoen.

B1.2 Bezoekaantallen VKN

bezoekaantallen	seizoen 2006-2007			totaal
	recreatie	verenigingen	overig	
Alkmaar	185.000	70.000	15.000	270.000
Amsterdam	476.662	92.662	21.210	590.534
Haarlem	220.000	65.000	-	285.000
Hoorn	186.182	53.572	19.660	259.414
Utrecht	-	-	-	-
Heerenveen	165.000	97.500	145.000	407.500
Leeuwarden	27.000	73.000	-	100.000
Groningen	112.750	135.000	15.000	262.750
Assen	-	-	-	-
Deventer	175.000	80.000	15.000	270.000
Enschede	43.500	50.000	9.500	103.000
Nijmegen	25.000	35.000	-	60.000
Dordrecht	70.000	60.000	70.000	200.000
's-Gravenhage	300.000	100.000	-	400.000
Leiden	-	-	-	100.000
Zoetermeer	45.000	35.000	30.000	110.000
Breda	156.139	60.154	19.087	235.380
Eindhoven	180.000	95.000	20.000	295.000
Etten Leur	-	-	-	13.500
Geleen	-	-	-	127.000
's-Hertogenbosch	75.000	-	-	75.000
Tilburg	49.224	71.533	-	120.757
totaal	2.491.457	1.173.421	379.457	4.284.835
gemiddeld	146.556	73.339	31.621	214.242

bezoekaantallen	seizoen 2005-2006			totaal
	recreatie	verenigingen	overig	
Alkmaar	228.000	82.000	15.000	325.000
Amsterdam	411.136	93.620	74.893	579.649
Haarlem	200.000	50.000	5.000	255.000
Utrecht	190.780	85.000	35.000	310.780
Heerenveen	146.500	97.500	155.000	399.000
Leeuwarden	23.000	-	60.000	83.000
Groningen	109.775	135.000	15.000	259.775
Assen	77.065	81.000	42.500	200.565
Deventer	165.000	83.000	10.000	258.000
Enschede	39.500	44.500	-	84.000
Nijmegen	175.000	90.000	15.000	280.000
Dordrecht	62.000	48.000	7.200	117.200
's-Gravenhage	308.000	95.490	15.580	419.070
Leiden	25.000	59.000	16.500	100.500
Zoetermeer	99.000	49.500	4.950	153.450
Breda	133.627	52.917	16.022	202.566
Eindhoven	145.240	91.458	7.015	243.713
Etten Leur	13.465	-	-	13.465
Geleen	66.000	45.000	16.000	127.000
's-Hertogenbosch	54.000	85.190	15.580	154.770
Tilburg	34.496	88.973	-	123.469
totaal	2.706.584	1.457.148	526.240	4.689.972
gemiddeld	128.885	76.692	29.236	223.332

bezoekaantallen	seizoen 2004-2005			totaal
	recreatie	verenigingen	overig	
Alkmaar	218.000	85.000	15.000	318.000
Amsterdam	395.397	75.626	11.739	482.762
Haarlem	25.000	65.000	4.500	94.500
Dronten	90.000	45.000	10.000	145.000
Utrecht	228.715	85.000	35.000	348.715
Heerenveen	73.000	85.000	150.000	308.000
Leeuwarden	17.500	15.000	2.500	35.000
Groningen	115.000	135.000	15.000	265.000
Assen	80.000	57.000	35.000	172.000
Deventer	150.000	80.000	4.500	234.500
Enschede	34.000	60.000	2.500	96.500
Nijmegen	163000	95.000	15.000	273.000
Dordrecht	60.000	40.000	2.500	102.500
's-Gravenhage	298.000	92.000	15.000	405.000
Leiden	13.000	52.000	2.500	67.500
Zoetermeer	90.000	45.000	4.500	139.500
Breda	132.000	52.000	5.000	189.000
Eindhoven	159.100	107.398	35.650	302.148
Etten Leur	11.000	3.500		14.500
Geleen	65.000	45.000	15.000	125.000
's-Hertogenbosch	52.000	82.000	15.000	149.000
Tilburg	45.000	80.200	25.000	150.200
totaal	2.514.712	1.481.724	420.889	4.417.325
gemiddeld	114.305	67.351	20.042	200.788

Een vergelijk van de bezoekaantallen over de seizoenen 2004 – 2005 en 2005 – 2006 bij die (18) kunstijsbanen waarvan voldoende gegevens beschikbaar zijn, levert het volgende beeld op:

gemiddelde aantallen bezoekers				
	recreatie	vereniging	overig	totaal
2005 -2006	146.146	78.480	25.902	250.528
2004 - 2005	131.234	75.457	22.549	229.240
toe/afname abs.	14.912	3.024	3.353	21.288
toe/afname %	11,4%	4,0%	14,9%	9,3%

Op basis van bovenstaande gegevens kan worden geconcludeerd dat de gemiddelde kunstijsbaan in Nederland anno 2007 gemiddeld 275.000 bezoeken in totaal ontvangt waarvan 165.000 recreatieve bezoeken, 80.000 verenigingsbezoeken en 30.000 overige bezoeken. Gezien de grotere variatie in bezoekaantallen bij de verschillende soorten kunstijsbanen kan moeilijk gesproken worden van een gemiddeld maar dient onderscheid te worden gemaakt in 400m banen, kortere banen en uitsluitend 30x60 meter banen. Dit onderscheid levert het volgende beeld op:

gemiddelde aantallen bezoekers 400 m banen				
	recreatie	vereniging	overig	totaal
2005 -2006	181.760	82.665	33.918	298.343
2004 - 2005	161.601	80.335	28.449	270.385
toe/afname abs.	20.159	2.330	5.468	27.958
toe/afname %	12,5%	2,9%	19,2%	10,3%

gemiddelde aantallen bezoekers <400 m banen				
	recreatie	vereniging	overig	totaal
2005 -2006	90.250	61.625	10.913	162.788
2004 - 2005	81.500	58.000	6.125	149.600
toe/afname abs.	8.750	3.625	4.788	13.188
toe/afname %	10,7%	6,3%	78,2%	8,8%

gemiddelde aantallen bezoekers uitsluitend 30x60 m banen				
	recreatie	vereniging	overig	totaal
2005 -2006	44.248	87.082	7.790	139.120
2004 - 2005	48.500	81.100	20.000	149.600
toe/afname abs.	-4.252	5.982	-12.210	-10.481
toe/afname %	-8,8%	7,4%	-61,1%	-7,0%

Op basis van bovenstaande gegevens wordt geconcludeerd dat:

a) een 400 meter kunstijsbaan anno 2007 gemiddeld 325 duizend bezoeken kent waarvan 200 duizend bezoeken door recreatieve sporters, 85 duizend bezoeken door verenigingssporters en 40 duizend overige bezoeken.

b) een kunstijsbaan kleiner dan 400 meter kent anno 2007 gemiddeld 175 duizend bezoeken waarvan 100 duizend bezoeken door recreatieve sporters, 65 duizend bezoeken door verenigingssporters en 10 duizend overige bezoeken.

c) een kunstijsbaan met uitsluitend een 30x60 meter baan kent anno 2007 gemiddeld 130 duizend bezoeken waarvan 37,5 duizend bezoeken door recreatieve sporters, 90 duizend bezoeken door verenigingssporters en 2,5 duizend overige bezoeken.

B1.3 Ruimte voor Sport 2005

Onderzoek naar de benodigde en geprognosticeerde ruimte voor verenigingssport en sportieve recreatie. In kwantitatieve zin is tot 2020 in Nederland 9.000 hectare extra ruimte nodig voor sport. Opgeteld bij de huidige 31.000 hectare voor sport resulteert dit in 40.000 hectare voor sport in 2020.

Bij de berekening van de extra ruimtebehoefte is uitgegaan van de 28 belangrijkste accommodatiegebonden sporters onderverdeeld in veldsporten, buitensporten en binnensporten. Hierbij is de toekomstige sportdeelname geconfronteerd met de benodigde ruimte per sporter. Laatstgenoemde ruimte is gebaseerd op beschikbare sporttechnische normen, cijfers over het huidige aanbod aan accommodaties en planningsnormen.

Voor schaatsen geldt een benodigde ruimte van 8 m² per sporter voor zowel georganiseerde als ongeorganiseerde sporters. In 2005 besloeg het ruimtegebruik voor natuurijsbanen 658 hectare. Geconfronteerd met de verwachte ledentalontwikkeling wordt geconcludeerd dat er tot 2020 geen extra ruimte benodigd is voor natuurijsbanen.

B1.4 IJshallenplan 1999

Onderzoek naar reële exploitatiemogelijkheden voor kunstijsbanen gebruikmakend van de nieuwste technieken op het gebied van bouwkunde, energiebesparing en beheer om de kosten voor realisatie te minimaliseren en de exploitatie te optimaliseren om zodoende te komen tot een groter aantal ijshallen in Nederland.

Relevante gegevens:

1. Een 400 meterbaan heeft een regionaal verzorgingsgebied met een straal van ongeveer 30 kilometer;
2. het verzorgingsgebied van een ijshal is veel minder groot (niet nader gespecificeerd)
3. in de regel komt 80 tot 90% van de recreatieve bezoekers uit de plaats waarin de ijshal is gevestigd;
4. steden met meer dan 60.000 inwoners kunnen een voldoende draagvlak bieden voor een reële exploitatie van een ijshal.

B1.5 Ruimte voor Sport in Zuid-Holland 2006

Onderzoek naar de afstemming tussen vraag en aanbod van bovenlokale sportvoorzieningen in Zuid-Holland. De ruimtevraag per sport is bepaald met gegevens uit het Aanvullend Voorzieningen Onderzoek 2003 die gekoppeld zijn aan gegevens van het CBS en TDkadastro ten aanzien van kerncijfers voor wijken en buurten. Per sport is tevens de acceptabele reisafstand bepaald. De eindberekening is gebaseerd op het aanwezige aanbod, de ruimtebehoefte per buurt en de acceptabele reisafstand.

Uit de recreatiekunde is bekend dat de maximale reistijd voor een recreatieactiviteit 40% van de totale verblijfstijd is (Middelkoop 2002). Uitgaande van een twee uur durende training wordt 24 minuten reistijd acceptabel geacht. Dit resulteert in een afstand van vier kilometer rekening houdend met een fiets snelheid van twaalf kilometer per uur. Vanwege de grote automobilititeit en hogere leeftijd van de bezoekers, wordt voor schaatsen een acceptabele reisafstand van tien kilometer aangehouden.

B1.6 Concurrentiekracht Kunstijsbaan Eemland 2007

Onderzoek naar de invloed van een eventuele kunstijsbaan in de regio Eemland op de bezoekaantallen van De Vechtsebanen in Utrecht.

Op basis van ervaringsgegevens wordt een participatiegraad van 0,4 (25%) gerekend voor recreatieve sporters, hetgeen betekent dat iedere inwoner van een bepaalde regio gemiddeld 0,4 keer per jaar een kunstijsbaan bezoekt. Gezien de acceptabele reisafstand voor schaatsen van 10 kilometer wordt het bereik van een kunstijsbaan binnen de 10 kilometer grens op 100% gesteld. Buiten de 10 kilometerzone wordt een bereik van 30% en 60% gehanteerd tot een afstand van 20 kilometer in respectievelijk een enkelvoudig dan wel meervoudig secundair verzorgingsgebied.

B1.7 Draagvlak Kunstijsbaan Eemland 2005

Onderzoek naar het markttechnische en bedrijfseconomische draagvlak van een kunstijsbaan in de regio Eemland. Een overdekte kunstijsbaan is in het algemeen geopend van september tot en met maart, een tijdsspanne van 22 weken. Per week zijn ongeveer 35 trainingssuren, wat resulteert in 770 trainingssuren per seizoen. De bezetting van een trainingssuur wordt gesteld op 100 personen. Het totale verenigingspotentieel komt daarmee op 77.000 bezoekers.

B1.8 Gegevens KNSB 2007

Nederland kent 736 ijsverenigingen met in totaal circa 132 duizend geregistreerde leden, wat neerkomt op 0,8% van de Nederlandse bevolking. Uitgaande van de verenigingen waarvan de gegevens beschikbaar zijn komt dit op gemiddeld 185 leden per vereniging. Hierbij wordt opgemerkt dat er sterke regionale spreiding is en de verenigingen geneigd zijn tot onderrapportage van hun leden in verband met contributieverplichtingen. Het totale aantal leden van de KNSB bedroeg 161.673 in 2005 wat neerkomt op circa 0.99% van de Nederlandse bevolking (peildatum 2005). Verder kent Nederland ongeveer 400 natuurijsverenigingen die niet zijn aangesloten bij de KNSB.

KNSB Verenigingsleden		
gewest	verenigingsleden	% verenigingsleden
Gewest Friesland	21.163	16,0%
Gewest Groningen	9.319	7,1%
Gewest Drenthe	5.051	3,8%
Gewest Overijssel	11.503	8,7%
Gewest Gelderland	5.740	4,3%
Gewest NH/Utrecht	47.906	36,3%
Gewest Zuid-Holland	25.759	19,5%
Noord Brabant-Limburg-Zeeland	5.559	4,2%
Totaal	132.000	100,0%

De KNSB kent tevens licentiehouders in verschillende disciplines. De afgelopen drie seizoenen is het aantal licentiehouders toegenomen (zie onderstaand overzicht). De discipline langebaanschaatsen kent verreweg de meeste licentiehouders. Kijkend naar de verdeling per gewesten, valt de onevenredige spreiding van de licentiehouders over de verschillende gewesten op (zie tabel X). De gewesten NH/Utrecht en Zuid-Holland zijn samen goed voor iets meer (52,8%) van de licentiehouders.

disciplines\seizoen	2006 - 2007	2005 - 2006	2004- 2005
Langebaan	4948	5127	5454
Marathon	431	526	553
Shorttrack	159	196	223
Kunstrijden/ IJsdansen/ Schoonrijden	2494	1509	1059
Langebaan/Marathon	7701	7858	8114
Langebaan/Shorttrack	165	110	115
Langebaan/Marathon/Shorttrack	152	147	123
Marathon/Shorttrack	9	6	5
Totaal	16059	15479	15646

gewest\seizoen	2006 - 2007		2005 - 2006		2004- 2005		gemiddeld
Gewest Friesland	1673	10,4%	1763	11,4%	1915	12,2%	11,3%
Gewest Groningen	685	4,3%	710	4,6%	757	4,8%	4,6%
Gewest Drenthe	1135	7,1%	1033	6,7%	1063	6,8%	6,8%
Gewest Overijssel	1394	8,7%	1356	8,8%	1400	8,9%	8,8%
Gewest Gelderland	1688	10,5%	1295	8,4%	1148	7,3%	8,7%
Gewest NH/Utrecht	5149	32,1%	4820	31,1%	4746	30,3%	31,2%
Gewest Zuid-Holland	3192	19,9%	3431	22,2%	3563	22,8%	21,6%
Noord Brabant-Limburg-Zeeland	1143	7,1%	1071	6,9%	1054	6,7%	6,9%
totaal	16059		15479		15646		

B1.9 Accommodatiebeleid KNSB 2004 – 2014

Volgens de vereniging van Kunstijsbanen Nederland (VKN) en de KNSB brengen schaatsers gezamenlijk meer dan 4 miljoen (4.192.273 KNSB 2002) bezoeken per jaar aan een kunstijsaccommodatie. Deze schaatsbezoeken betreffen de schaatser in alle schaatsdisciplines. Deze bezoekers zijn vervolgens weer onder te verdelen in 1.087.312 bezoeken in

verenigingsverband en 3.105.061 bezoeken in recreatief of ander verband (KNSB 2002). De gemiddelde bezoekfrequentie van de leden van schaatsverenigingen (niet licentiehouders) ligt volgens de KNSB voor een kunstijsbaan op 8 per seizoen (5 maanden, half oktober tot half maart). Voor licentiehouders is dat gemiddeld 40.

Bijlage 2 Bezoekfrequentie Verenigingsschaatsers

		2005 - 2006	bezoekfrequentie	aantal	
verenigingsbezoeken	100,0%	1.457.148			
bezoeken licentiehouders	42,5%	<u>619.160</u>	40	15.479	
bezoeken overige verenigingssporters	57,5%	837.988	8	<u>104.749</u>	
				120.228	12,1

		2004 - 2005	bezoekfrequentie	aantal	
verenigingsbezoeken	100,0%	1.481.724			
bezoeken licentiehouders	42,2%	<u>625.840</u>	40	15.646	
bezoeken overige verenigingssporters	57,8%	855.884	8	<u>106.986</u>	
				122.632	12,1

Bijlage 3 Variatie bezoekaantallen

